

KARS'TA YILBAŞINDA OYNANAN SEYİRLİK OYUNLAR:
GALGAĞAN, KADI BEG VE SERİ SALI
THEATRICAL PLAYS PERFORMED IN NEW YEAR'S EVES IN KARS
GALGAĞAN, KADI BEG AND SERİ SALI

ADEM BALKAYA

Doç. Dr, Kafkas üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü
Assoc. Prof. Dr. Kafkas University, Faculty of Science and Letters, Department of Turkish Language and Letter
adembalkaya81@hotmail.com

 <https://orcid.org/0000-0002-1309-6406>

Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi - Journal of Turkish Researches Institute
TAED-65, Mayıs - May 2019 Erzurum
ISSN-1300-9052

Makale Türü-Article Types : Araştırma Makalesi-Research Article
Geliş Tarihi-Received Date : 19.01.2019
Kabul Tarihi-Accepted Date : 21.05.2019
Sayfa-Pages : 1-7

 : <http://dx.doi.org/10.14222/Turkiyat4163>

www.turkiyatjournal.com
<http://dergipark.gov.tr/ataunitaed>

This article was checked by

 iThenticate

KARS'TA YILBAŞINDA OYNANAN SEYİRLİK OYUNLAR:
GALGAĞAN, KADI BEG VE SERİ SALİ
THEATRICAL PLAYS PERFORMED IN NEW YEAR'S EVES IN KARS
GALGAĞAN, KADI BEG AND SERİ SALİ

ADEM BALKAYA

Öz

Köy seyirlik oyunları daha çok köy çevrelerinde, yılın belirli günlerindeki bazı törenlerde, düğünlerde ve genellikle kış aylarında oynanan oyunlardır. Bu oyunlar toplumsal birlikteliği sağladığı gibi, geçiş dönemlerini veya mevsimsel döngüleri de kutlamayı amaç edinmektedir. Dolayısıyla içlerinde ait oldukları toplumla ilgili önemli bilgiler barındırmaktadırlar. Kars'ta yeni yılı karşılamak ve yeni yılın bolluk, bereket içerisinde geçmesi için kimi oyunlar oynanmaktadır. Bunlardan biri Galgağan'dır. Bu oyun kaynaklarda aleviler tarafından Rumi Aralık ayında oynanan bir oyun olduğu şeklinde geçer. Bu oyun Kars'ın Selim ve Sarıkamış ilçelerine bağlı köylerinde oynanmaktadır. Bir diğer oyun Kadı Beg'dir. Daha çok Sarıkamış'ta oynanmaktadır. Az çok birbirine benzemekle beraber aynı oyun Kağızman, Digor, Sarıkamış ve Akyaka'ya bağlı köylerde Seri Sali adıyla oynanmaktadır ve yeni yıl anlamına gelmektedir. Bu oyunlar bilinen Köse/Köse Gelin veya Azerbaycan sahasında oynanan Kosa/Kos-Kosa oyunları ile benzerlik gösterebilir de oynanma zamanları ve kimi pratikleri açısından farklılık arz etmektedirler. Bu çalışmada derleme yolu ile elde edilen bu oyunlar metin şeklinde verilerek diğer oyunlarla karşılaştırmaları yapılacaktır. Aynı zamanda oyunlardaki kişiler, kullanılan araç-gereç ve kostümler simgesel açıdan yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Galgağan, Köy Seyirlik Oyunu, Kadı Beg, Seri Sali.

Abstract

Village theatrical plays are mostly performed in village areas, during ceremonies and weddings at particular times of the year and in winter months in general. These plays help formation of social unity as well as aiming at blessing the mid seasons or seasonal cycles. Therefore, they contain significant information related to the society to which they belong. In Kars, some plays are performed for welcoming the new year and for the new year to last in abundance and plenitude. One of these is Galgağan. This play is referred as a play performed by the Alevi in December of the Julian Calendar. It is played in the villages of Selim and Sarıkamış districts of Kars. One other play is Kadı Beg. It is mostly played in Sarıkamış. Similar to each other more or less, the same play exists in the villages of Kağızman, Digor, Sarıkamış and Akyaka districts with the name of Seri Sali, and it means the 'new year'. Even though these plays are similar to the known Köse/Köse Gelin or Kosa/Kos-Kosa plays in the territory of Azerbaijan, there are differences in terms of their playing times and certain practices. In this study, these plays obtained by means of compilation are given in the form of text and their comparisons will be made with other plays. At the same time, the persons in the plays, the equipment used and the costumes will be symbolically interpreted.

Key Words: Galgağan, Theatrical Village Play, Kadı Beg, Seri Sali

Giriş

Oyun Kavramı ve Köy Seyirlik Oyunları

İlkel insan daha ilk başlarda etrafında olup biten her türden olaya kendince müdahil olmaya çalışmıştır. Sözelimi doğa olaylarını kendi lehine çevirme, var olanı artırma, toprağı bereketlendirme gibi durumlar karşısında kimi zaman mitlerle veya büyülerle kendisini merkeze çekmeye gayret etmiştir. Ancak olağan mevsimsel döngüler, gece-gündüz, yaz-kış veya iklimsel açıdan kuraklık-yağış, sıcaklık-soğukluk gibi durumlarda kendisi dışında başka güç merkezlerinin varlığını kabul etmek zorunda kalmıştır. Çünkü kendince yaptığı veya istediğinin dışında gelişen olaylar ilkeli büyü veya mit dışında örneğin din/inan gibi daha güçlü kabullere zorlamıştır. Başka bir deyişle artık Tanrı'nın varlığı ve kabulü gerçekleşmiştir. Bundan sonra insan kendi güç sınırları dışında kalanlar için Tanrı'dan bekleme veya isteme yolları geliştirmiştir. Fakat alışlagelen, yeni karşısında asla tamamen kaybolmaz bu nedenle çoğu eski, yeninin içerisinde ya kabuk değiştirerek, ya olduğu gibi kalarak ya da farklılaşarak yaşamaya devam eder. Bu istek ve arzular inançla birleşerek –her ne kadar dini referanslar batıl diye tanımlasa da- tören veya ayin halini alır. Kutsal olan ile kutsaldışı / seküler olanı aynı parametreler merkezinde kategorize etmek belki oyun ile ayin için doğru bir yaklaşım değilmiş gibi görülse de performansın asıl amacı noktasında hedef birliği görülecektir. Önceleri toplama veya avlanmayla yetinen insan toprağı hükmetmeye başlayınca bu durum beraberinde insan için tabiatla olup bitenlerde kendisini odak veya kılıcı/etkin rolde hissettirmiştir. Toprağı yönlendirmeye başlama insanda diğer tabii olayları da yönetme arzusu doğurur. Böylece kutsama, adama, sunma gibi ritüeller sosyal hayata girmiştir. Başlangıçta kullanılan yegâne araç da doğal olarak insan bedeni olmuştur. Bu aslında daha dilin ortaya çıkmadan önce istenenin beden aracılığıyla aktarımına dayalı bir iletişim modeliydi. Daha sonra dille birleşerek hem anlatım hem ima birlikte yürümüştür. Böylece dans, oyun, ritüel gibi toplumsal aktarım araçları sözle birlikte sosyal hayata girmiştir. *“Ritüel ve törende, gerçi eylem, söz'den daha önemlidir, ancak söz ve mitos eylemin işlevselliğine karşın, onun kılıcı, yüceltici yorumsal ve anlamsal yönünü tamamlar. İşlevsel ritüellerle, kalıcı eskimez mitosun birbirine geçişi dramı yaratmıştır.”* (And 2003: 52)

Metin And, Huizinga'nın oyunla ilgili görüşlerinden hareketle oyunun nitelikleri için şu çıkarımlarda bulunur: *“Oyun özgür bir eylemdir, bilinçli olarak da yaşamın dışında kalır, ciddi bir iş olarak benimsenmemekle birlikte, oyuncu yoğun olarak ve tümüyle kendini oyuna verir. Bu eylemde maddi bir kazanç, bir kâr, bir çıkar beklenmez. Oluşumu, kendi zaman ve yer sınırlaması, saptanmış kuralları ve düzeni içindedir. Çoğunlukla dış dünyadan kendilerini kılık değiştirme ve başka yollarla ayırır ve oyuncularını, aralarında gizli bağlarla birleştirir, toplumsal öbekleşmeyi kolaylaştırır.”* (And 2003:30). Her ne kadar bir oyun olsa da oyuncularını mutlaka onu yaşarlar. Oyundan amaç maddi anlamda bir kazanç elde etmek değildir. Ancak sosyal anlamda bireyi ait olduğu topluma sıkı sıkıya bağlar. Bu yolla hem oynayan hem de toplum arasında kültür paydasında birliktelik doğar.

Köy seyirlik oyunları; genellikle kışın, köylerde, belirli gün, tören ve düğünlerde oynanan oyunlardır. (Düzgün 2002: 487-496, 493) Bu oyunların *“çoğu eski ritüel kalıntılarıdır. Bunların dramatik niteliği en azından oyuncunun, kendisinden başka bir kişiliği canlandırmasında görülür. Dramatik nitelik, kılık değiştirme, yüzünü boyama, maske ve çeşitli donatımların kullanılması, sözlü oyunlarda söyleşmeye de başvurulması*

ile sağlanır. Ayrıca kimi oyunlarda eylemin, olaylar dizisinin bir yansımaları bulunmaktadır. Bundan başka içinde çatışma (argon) görülür. ” (And 2006: 16) Boratav seyirlik oyunları sadece eğlence vesilesi ve aracı, hayal ürünü, gelip geçici şeyler değil; aynı zamanda toplumun günlük sorunlarından, tasalarından, kaygılarından, sevinçlerinden, üretim ve tüketim çabalarından kaynaklanan oyunlar olduğunu, halkın yaşamıyla kaynaştıklarını, onunla bir bütün halinde ve ancak toplum yaşamının türlü yönleriyle bir arada incelenerek değerlendirilip yorumlanabileceklerini söyler (2015: 247). Köy seyirlik oyunlarının kaynağı olarak genelde “kutsal törenler, ritler; totem ve ongunlar, kutsal hayvanlar; fıkralar; türküler; günlük olaylar.” (Düzgün 1999: 21-38) kabul edilir.

Oyunlar için kış aylarının seçilmesi mevsimsel bir zorunluluktur. Zira yaz ayları iş yükünün yoğun olduğu dönemdir ve insanlar eğlenmekten ziyade kış hazırlıkları ile vakit geçirmeye yönelirler. Özellikle doğuda hemen her ilde düğünler daha çok güz mevsiminde pek azı da yaz başlamadan ilkbaharda gerçekleştirilir. Seyirlik oyunlar temelde ritüellerin kalıntısı olarak yorumlanıyor olsalar da nihayetinde bu oyunların temel işlevlerinden biri eğlencedir. Dolayısıyla eğlence için özel zamanlar seçilir. Bunlar genelde başta düğünler olmak üzere bağ bozumu, sünnet, mevsim döngü zamanları, hayvanlar ile ilgili döngü takvimleri vb. dir.

Köy seyirlik oyunlarında en sık rastlanılanları düğün eğlenceleri dışında mevsim geçişlerinde oynanan oyunlardır. Dilaver Düzgün'e göre “bu törenlerde hayvan postuna girilerek çeşitli taklitlerin yapılması, evlerin dolaşarak yiyecek toplanması, bugünkü kış yarısı oyunlarının kaynağını teşkil eder. Eski bolluk törenlerinin kalıntısı olduğu anlaşılan kış yarısı törenlerin muhteva bakımından incelendiğinde kız kaçırma ve ölüp dirilme motiflerinin ağırlıklı bir biçimde yer aldığı görülür. Kaçırılan kız, üremenin, bereketin simgesidir. Bu, beraberinde çiftleşmeyi ve arkasından çoğalmayı sağlar. Ölüp dirilme de tabiatın her yıl canlılığını, verimliliğini kaybetmesi, sonra tekrar canlanması, tohumun tarlaya atılması, bitkilerin yeşermesi, yeniden dirilişi hatırlatır. ” (Düzgün 2002: 487-496, 493)

Yılın son gününde oynanan bu oyunlar genelde ikili bir çatışma ekseninde sergilenirler. Bu durum ak-kara (Özhan 1985: 71-80), yeni-eski, bolluk-kıtlık, yaz-kış, iyi-kötü gibi değerlerin insanlar tarafından canlandırılması şeklindedir.

I. Kars'tan Derlenen Oyunlar

a. Galgağan

Galgağan, Kars'ta her yılbaşında oynan bir oyundur. Oyunda bir kişi elbiselerinin üzerine uzun ve geniş iç çamaşırları giyer. İçlerini ot doldurur. Üzerine isteğine göre ya kürk atar ya da öylece gezer. Yüzünde takma sakalı, başında sargısı vardır ve yüzü de una bulanır. Elinde sopası eksik olmaz. Galgağan bu kişiye verilen addır. Onun yanında da yüzü leçle örtülü kadın kılığında girmiş bir erkek vardır. Bu ikisinin yanında köyün delikanlıları ve davul zurna da bulunur. Kapıları çalıp ya içeri girerler ya da kapının önünde oyun yaparlar. Kadının kılığında girmiş erkeği köyün delikanlıları kaçırmaya çalışır, diğer kişi ise gider onu ellerinden kurtarır. Bazen de kadın hangi evin önüne gidildi ise o evden çıkan erkeğe cilveler yapar. Sonra da onunla kaçmaya çalışır. Bunlar müzik eşliğinde gerçekleştirilir. Daha sonra ev sahiplerinden un, yağ, şeker isterler, ev sahipleri de onlara evlerinde bulunanlardan pay verir. Böylece bütün köyü dolaşırlar. Toplananları yemek yapıp yerler de, götürüp satarak parasını da alabilirler. (KK4)

Metin And bu oyunu bir alevi oyunu olarak anlatır:

“Doğu illerinde, özellikle Aleviler arasında Rumi Aralık ayında Kalkağan şenliği gecesinde oynanan Kalkağan Oyunu’nu görelim. Bu gecede köyün gençleri bir evde sabaha kadar kızlı erkekli bar çekerler. Bundan önce bir oğlan kadın kılığına girer, yüzünü kızıl ipekliden bir peçe ile örtüp, gelin gibi süslenir. Bir başka delikanlı başına şal ve keçe parçalarını bağlar, kafasına keçeden bir külâh geçirir, külâhın çevresini ve belini ot burmalarıyla sarar, keçi kılından düzdiği bir aksakalı çenesine yapıştırır, adı Kalkağandır, sözde genç gelinin kocasıdır. Kalkağan karısını arkasına takarak kocaman bir sopayla evleri dolaşır, yolda da bağırarak gürültü yapar. Delikanlılar artlarına düşer, kıza sarkıntılık eder, kız da onlara, yüz verir. Kalkağan onları sopayla kovalar, karısına da hem öfkeyle, hem yumuşak davranır. Kalkağan delikanlıları kovalarken, gelin meydanda tek başına kalır, birisi gelir onu bir yana saklar. Öfkelenir, karısını yeniden bulur. Kalkağan girdiği her evde yüksek sesle selâm verir, karısıyla oynar, türlü soytarıklık yapar, gene sopayla karısını izleyen, işaret eden gençleri kovalarken düşüp ev sahibinin Önüne yere serilir, ölür, karısı başucunda ağlar, onu diriltir. Ev sahibi Kalkağana yağ, bulgur, un verir, bunları delikanlılara sırtlatıp bar oynanan eve dönerler, bunları pişirip sabahlara kadar şarkı söyleyerek oynanıp eğlenilir. ”

(And 1962: 53).

Ancak Kars’ta derlenen Kalkağan Sünni köylerinde oynanmaktadır. Kaynaklarda oyunun daha çok Muş/Varto’da oynandığı aktarılmaktadır (Fırat 1961). Varto ilçesine bağlı kimi köylerinden yapılan derlemelerde oyunun Sünnilerce de oynandığı söylenmektedir.

Kars’tan daha önceden Sadi Değer (1967: 9-10) tarafından Köse ve Mürsel Köse (1964: 3479-3481) tarafından Kervan oyunları derlenmiş ve yayımlanmıştır. Yeni derlenen oyunlar bu oyunlarla ve özellikle Azerbaycan’da oynanan Kosa, Kos-Kosa (Orucov 2005: 209-213) oyunları ile benzerlik göstermektedir. Ancak bu oyunlar genelde nevruzda yeni yılı kutlamak için oynanmaktadırlar. Ancak Kars’tan derlenen oyunlar aralık ayının sonunda oynanmaktadır. Benzer noktaları da yaz ve kışın sembolize ederek kişileştirilmesidir. Sonunda da yaz kazanır. Kosa- Kosa veya Kosa Keçel olarak bilinen bu oyunlarda kosa (köse) kışı, keçi ise yazı temsil eder. Her ikisi mücadele ederler ve sonunda yaz kazanır (Aliyev 2014: 489).

b. Kadı Beg

Her yılın on ikinci ayının son gününde köyün gençlerinden birine keçi postu giydirilir. Önden ve arkadan iyice bağlanır. Keçi kılından sakal ve bıyık da yaparlar. Etrafında birçok genç toplanır. İstedikleri bir evden başlayarak köyü dolaşmaya çıkarlar. Gidilen evde, ev sahibinin kapıyı açmama şansı yoktur. Kapıyı çalarlar.

Ev sahibi:

- Kim o? diye sorduğunda;
- Kadı Beg geldi, aç kapıyı! derler.

Ev sahibi kapıyı açmazsa kırarlar. Açtıkları zaman içeri davet ederler. Evin içerisinde bir takım sohbetlerden sonra oyunlar oynamaya başlarlar. Kadı Beg aniden yere devrilir. Orada kadın kılığına girmiş erkek oyuncular da vardır. Kadın kılığına girmiş erkekler, Kadı Beg düştüğünde hemen başına toplanır ve ağlıyormuş gibi yaparlar. Oradaki kimi delikanlılar da ev sahiplerine iğne batırır kaçarlar. Daha sonra orada gürültü patırtı içerisinde ev sahiplerine sorarlar:

- Kadı Beg kalksın mı, koksun mu?
- Ev sahiplerinden biri (Örneğin Sanem Hanım da o ailenin bir üyesi olsun):*
- Ola baba kalksın! Niye koksun!
- Üç bu kıçına, üç de bu kıçına,*
- Sanem Hanım osursun ortadaki dişine!*

dediklerinde Kadı Beg dirilir, ev sahiplerinden yağ, bulgur, un, yumurta gibi erzaklar ister. Ev sahibi Kadı Beg'in istediklerini verirse Kadı Beg kalkacak vermezse kalıp kokacak. Ev sahibi erzakları pay edip, Kadı Beg'in payını verir onları uğurlar. Kadı Beg köydeki her evi böyle gezer. Akşam topladıklarıyla yemekler yapıp karınlarını doyururlar. Artan olursa da satarlar ve sattıklarının parasını da bölüşürler. (KK1-2)

c. Seri Sali

Yılbaşı gecelerinde gerçekleştirilen bu oyunda, birisi önde ikisi arkada olacak şekilde üzerlerine kilim, battaniye, bez gibi bir şey örterek deve yaparlar. Üzerine keçi derisinden yapılmış kürk atan, yüzü sakallı ve una bulanmış bir ihtiyar bu deveyi çeker. Onun yanında da kadın kılığına girmiş bir erkek vardır ve ihtiyarın eşi rolündedir. Yine bunların yanında gençler ve başka kadın kılığına girmiş erkekler de vardır. Bunlar evlerinin önüne gelir ve oyunlar oynarlar. Orada bulunan gençlerden birisi tüfikle veya okla ihtiyarı vurmuş gibi yapar, karısını eve kaçıtır. Yanlarında dolaşan diğer gençler bu evde onları yakalar ve kadını geri alırlar. Kadın gelir ölen ihtiyarın üstüne oturur. Ölen ihtiyar dirilir. Bu arada hangi eve girildiyse o evden un, yağ, yumurta gibi yiyecekler alınır. Bu yiyecekler yenilir, fazla olursa yiyecekler satılır ve para, oynayanlar arasında bölüştürülür. (KK3)

Oyunlarda genelde eşler yer alır ve eşlerden yaşlı erkek ölür. Bu kişi oyunda kışı sembolize etmektedir. Dişi-erkek birlikteliği aslında tıpkı gece-gündüz, yer-gök vb. gibi ikilemelerle tamamlanmayı ifade etmektedir. Zira birisi varlığını diğerine borçludur. Her ne kadar zıtlık gibi görülse de aslında bu ikilemeler birbirleri için sınırlar çizen ve tanımlanmasını mümkün kılan şeylerdir. Oyunlar yeni yılı karşılamak için yapıldığından burada dişi-erkek üzerinden üreme, artma, çoğalma başka bir deyişle sembolik anlamda varlığın devamından yana taraf alma söz konusudur. Seri Sali oyununda kadın ev sahibi tarafından kaçırılmaktadır. Bu aslında toplumda özellikle köylük yerlerde pek hoş karşılanmayan klasik kız kaçırmanın oyuna yansıma biçimidir. Kadın üreme ve çoğalmanın temel varlığı olduğu için yaşlı erkeğin elinden alınmaya çalışılır. Onu geri getirenler ise gençlerdir. Başka bir deyişle yeni yılın sembolleridir. Yine Seri Sali'de erkeğin yüzü una bulanır. Bu bir taraftan bereket unsuru olarak görülen unun oyuna dâhil edilmesiyle diğer taraftan beyaz renkle kışa yapılan bir atıftır.

Oyunda Kadı'nın her dediği yerine getirilmekle ona geniş bir iktidar tanınır. Ancak dikkat edilirse oyunda Kadı sürekli ölmektedir. Kadı eski yılı sembolik anlamda ifade eder. Her türlü iktidarını kurar ancak zamanı geldiğinde son bulacaktır / ölecektir. Sembolik olarak Kadı gibi bir iktidar sahibi bu iktidarından vazgeçmek zorundadır. Keçi kılından yapılan sakal ve bıyık onu yaşlı gösterir başka bir ifade ile süresinin dolduğuna işaretler. O yaşlı iken yanında dolaşanlar gençlerdir. Kadı'nın yanı başında birden çok kadın kılığına girmiş erkek vardır. Bu da aslında istenilmeyen çok eşliliğin bir yansımasıdır.

Hemen her oyunun sonunda evlerden un, bulgur, yağ, ekme, şeker vs. yiyecekler alınır. Bu yiyeceklere dikkat edildiğinde temel yiyeceklerdir dolayısıyla yeni yıldan bu temel besinler noktasında cömertlik beklenir.

Sonuç

Her şeyden evvel her yılbaşında görülen suni tartışmalarda kültürümüzde yılbaşı kutlamalarının olmadığı bize batıdan geldiği gibi yanlış algılara rağmen Anadolu'nun bir zamanlar neredeyse her yerinde şimdilerde kimi bölgelerinde yılbaşının değişik ritüellerle kutlandığı görülmektedir. Hayatını idame ettirme ve geçimini sağlamada doğrudan tabiat ve tabiatla ilgili döngüleme bağlı olan toplumlarda her türden zamansal döngü önemli kabul edilmekte ve döngünün kendileri için iyi yönde geçmesi adına bazı pratikler gerçekleştirilmektedir. Eski yılın sonlanıp yeni yılın başlaması da insanlar için bir takım beklentilerin gerçekleşmesi için bir umut olarak görülüp değişik uygulamalarla bu talepler tekrarlanmaktadır.

Tartışma konularından bir diğeri de bu uygulamaların bir oyun mu yoksa bir tür ayin / tören olarak mı değerlendirileceğidir. Zira ayin "*köken ve anlam bakımından doğüstü olarak algılanan güçleri toplumsal yarar (toplumsal birimin varlığını koruma ve sürdürmesi için gerekli koşulların oluşması ve istikrara kavuşması) çerçevesinde etkilemeye yönelik kalıplaşmış, tekrarlanan davranışlar bütünü*" (Özbudun 1997: 14) olarak tanımlanmaktadır. Aslında yapılan şey sadece bir yılın gidip diğer yılın gelmesi değildir. Bu oyunun amacı yeni yılın istenilen şeylerle gelmesidir. Başka bir ifadeyle yeni yılı bir tür yönlendirme, kutsama ve kendi kontrolüne alma endişesidir. Bu nedenle bu geleneği tam bir ayin değilse de ayine yakın bir ritüel olarak değerlendirebiliriz.

Oyunlara dikkat edilirse her üç oyunda da ana tema ölüm-dirilme ve kız kaçırma ile ilgilidir. Bu durum Anadolu'da hoş karşılanmayan ancak bir gerçek olarak toplumda varlığını devam ettiren olumsuz bir durumun olaya yansıma biçimidir. Oyunlarda da bu durum hoş karşılanmamakta hatta öldürme veya fiziki cezalandırma ile sonuçlanmaktadır. Her ne kadar kışın gidişi ve yazın gelişi anlamında sembolize edildiği düşünülse de bu noktadan hareketle bu türden oyunların toplumun aynı zamanda yaşadıklarını yansıtmaya alanı olduğu da kabul edilebilir. Bu bir yerde izleyiciye, olayın ne kadar olumsuzlandığını göstermesi açısından toplumsal eğiticilik işlevini de yerine getirmesiyle ilgilidir.

Kaynaklar

- Aliyev, Ramil. (2014). *Azerbaycan Şifahi Xalg Edebiyyatı*. Bakü: (Yayınevi yok).
- And, Metin. (1962). *Dionisos ve Anadolu Köylüsü*. İstanbul: Elif Yayınları.
- And, Metin. (2003). *Oyun ve Bügü Türk Kültüründe Oyun Kavramı*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- And, Metin. (2006). *Başlangıcından 1983'e Türk Tiyatro Tarihi*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Boratav, Pertev Naili. (2015). *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*. Ankara: Bilge Su Yayıncılık.
- Değer, Sadi. (1967). "Kosa (Köse) Oyunu", *Kars Eli Dergisi*, 3/34, 9-10.
- Düzgün, Dilaver (1999). *Erzurum Köy Seyirlik Oyunları*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Düzgün, Dilaver. (2002). "Geleneksel Türk Tiyatrosu", *Türkler*. (Ed. H. C. Güzel vd.), Cilt 15, Ankara: Semih Ofset.
- Köse, Mürsel. (1964). "Kervan Oyunu", *Türk Folklor Araştırmaları*, 9/181, 3479-3481.
- Orucov, Tahir, Hüseyin İsmayilov. (2005). *Azerbaycan Xalq Edebiyatından Seçmeler*. Bakü: Şərq-Qərb Yayınları.
- Özbudun, Sibel. (1997). *Ayinden Törene Siyasal İktidarın Kurulma ve Kurumsallaşma Sürecinde Törenlerin İşlevi*. İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.
- Özhan, Mevlüt (1985). "Seyirlik Oyunlarda Ak-Kara Çatışması", *Türk Folklor Araştırmaları*, 1, 71-80.

İnternet Kaynakları

- URL 1: Fırat, M. Şerif. (1961). *Doğu İlleri ve Varto Tarihi*. Ankara: MEB Yayınları.
<https://doguillerivevartotarihi.blogspot.com/2016/03/bolum-xi-eski-orf-adet-inanclar-ve.html>

Kaynak Kişiler

- KK1:** Keskin, Birol. 1955 Sarıkamış doğumlu. Sarıkamış / Sırbasan Köyü'nde ikamet etmekte
- KK2:** Saçaklı, Ali. 1953 Sarıkamış / Sırbasan doğumlu. Sırbasan'da ikamet etmekte
- KK3:** Yıldız, Hamit. 1940 Sarıkamış / Köroğlu doğumlu. Köroğlu'nda ikamet etmekte
- KK4:** Mercan, Celal. 1955 Selim / Laloğlu doğumlu. Laloğlu'nda ikamet etmekte

